

МСФИ 9: Финансијски инструменти – Инвестиције у инструменте дуга које се одмеравају по фер вредности кроз извештај о осталом резултату (остали укупни резултат)

Финансијско средство се одмерава по фер вредности кроз остали укупни резултат према МСФИ 9 ако испуњава оба следећа услова:

- Финансијско средство се држи у оквиру пословног модела чији циљ се постиже наплатом уговорених токова готовине и продајом финансијских средстава, и
- Услови уговора финансијског средства на назначени датум узрокују токове готовине који су искључиво отплата главнице и камата на неизмирени износ главнице.

Овај модел обично обухвата већу фреквентност и продају него пословни модел *држи за наплату*. Интегрално у овом моделу је намера да се инструмент прода пре његовог доспећа.

Примери финансијских средстава који могу бити класификовани и обрачунати по фер вредности кроз остали укупни резултат према МСФИ 9 укључују:

- Инвестиције у државне обвезнице где је инвестициони период вероватно краћи од периода доспећа.
- Инвестиције у корпоративне обвезнице где је инвестициони период вероватно краћи од периода доспећа.

Није вероватно да зајмови између компанија и потраживања од купаца буду класификовани у категорију по фер вредности кроз остали укупни резултат.

МСФИ 9 не специфицира вредносни праг или фреквенцију продаја који мора настати по пословном моделу држи за наплату и продају. Међутим, у својим Основама за закључивање IASB примећује да информације о продајама и моделима продаје су корисне у одређивању када ентитет управља његовим финансијским средствима и како ће повезани новчани токови бити реализовани. Ово је због тога што информације о прошлим продајама (укључујући фреквентност, вредност и природу таквих продаја) обезбеђују информације о циљевима пословног модела. Информације о историјским продајама помажу ентитету да боље верификује оцену пословног модела. И поред тога ентитет треба да размотри разлоге за сваку појединачну продају (да ли је резултат изолованог догађаја) и да ли су продаје конзистентне са циљем пословног модела држи за наплату и продају.

Пример – тест пословног модела држи за наплату за продају пре рока доспећа

Ентитет А продаје део свог пословања и текуће има 100 милиона НЈ готовине, још нема неку другу одрживу инвестициону могућност у коју би инвестирао своја средства па се одлучује да купи високо квалитетне државне обвезнице са роком доспећа од три године како би остваривао приход од камате.

Ентитет А закључује да постоји велика вероватноћа да ће пронаћи одрживу инвестициону могућност пре рока доспећа државних обвезница и у том случају ентитет А ће продати обвезнице и употребити приливе од продаје за стицање пословања из

свог суштинског бизниса. Иначе ако се то не деси ентитет А планира да ове обвезнице држи до њиховог доспећа.

Питање: Да ли су услови за пословни модел држи за наплату и пословни модел држи за наплату и продају испуњени.

Одговор: Вероватно је да ове државне обвезнице не би прошле тест за пословни модел држи за наплату, јер је вероватније да ће обвезнице бити продате пре њиховог рока доспећа.

Рачуноводствени захтеви за дужничке инструменте класификоване за одмеравање по фер вредности кроз остали укупни резултат су:

- Приходи од камате се признају у билансу успеха коришћењем методе ефективне каматне стопе која се примењује на финансијска средства која се одмеравају по амортизованој вредности.
- Кредитни губитак по основу обезвређења / и укидање тих губитака се признаје у билансу успеха коришћењем исте методологије за процену кредитних губитака као и за финансијска средства одмеравана по фер вредности.
- Остале промене у књиговодственој вредности по основу поновног одмеравања по фер вредности се признају у осталом укупном резултату.
- Кумулативни добитак или губитак по основу фер вредности се признаје у осталом укупном резултату и након престанка признавања повезаног финансијског средства се рециклира (реклаификује) у биланс успеха.

За инструменте дуга који се класификују за одмеравање по фер вредности кроз остали укупни резултата потребно је одређивати обоје и амортизовану вредност и фер вредност. Износи признати у билансу успеха ће рефлектовати амортизовану вредност, а они у билансу стања ће рефлектовати фер вредност финансијског средства.

Пример – одмеравање по фер вредности кроз остали укупан резултат за инструменте дуга

На 1.1 20X1 фер средство је купљено по његовој номиналној вредности 1.000 НЈ. Уговорени рок је десет година са годишњим купоном од 6%. Очекивани кредитни губитак је одређен помоћу модела обезвређења у износу од 20 НЈ.

На 31.12 20X1 фер вредност финансијског средства се смањила на 950 НЈ. Очекивани губици су се повећали од 10 НЈ на 30 НЈ. Ентитет је исплатио своју обавезу по основу купона.

На 1.1 20X2 финансијско средство је продато за 950 НЈ.

Питање: Која су књижења приликом иницијалног признавања, 31.12. 20X1 и 1.1. 20X2 када је финансијско средство класификовано да се одмерава по фер вредности кроз остали укупни резултат?

Одговор:

1.1 20X1

Дугује	Финансијско средство	1.000 НЈ
Потражује	Готовина	1.000 НЈ
Дугује	Губитак због обезвређења (биланс успеха)	20 НЈ
Потражује	Остали укупни резултат (исправка вредности)	20 НЈ

Иницијално признавање финансијског средства по фер вредности кроз остали укупни резултат и признавање иницијалног обезвређења

31.12 20X1

Дугује	Готовина	60 НЈ
Потражује	Приход од камате	60 НЈ
Дугује	Губитак због обезвређења (биланс успеха)	10 НЈ
Дугује	Остали укупни резултат (од чега је исправка вредности)	20 НЈ 40 НЈ
Потражује	Финансијско средство	50 НЈ

Прилив од камате, признавање додатних 10 НЈ обезвређења и промене у фер вредности финансијског средства

1.1 20X2

Дугује	Готовина	950 НЈ
Потражује	Финансијско средство	950 НЈ
Дугује	Губици по основу продаје (биланс успеха)	20 НЈ
Потражује	Остали укупни резултат	20 НЈ

Продаја финансијског средства и признавање губитака по основу продаје¹

Приредио: Драженко Лукач

¹ Извор: IFRS in Practice 2016, IFRS Financial Instruments, BDO.